

Sygn.akt III AUa 53/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 sierpnia 2015r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Piotr Prusinowski (spr.)

Sędziowie: SA Bohdan Bieniek

SO del. Sławomir Bagiński

Protokolant: Agnieszka Charkiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 19 sierpnia 2015 r. w B.

sprawy z odwołania B. N.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.

o rentę socjalną

na skutek apelacji wnioskodawcy B. N.

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 17 listopada 2014 r. sygn. akt V U 1976/13

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 53/15

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. decyzją z dnia 9 września 2013 r. powołując się na przepisy ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (tekst jedn. Dz. U. z 2003 r. Nr 135, poz. 1268 ze zm.), odmówił B. N. prawa do renty socjalnej, ponieważ komisja lekarska ZUS nie uznała jej za całkowicie niezdolną do pracy.

Odwołanie od powyższej decyzji złożyła B. N.. W odwołaniu zaprzeczyła, aby stan jej zdrowia poprawił się. Podkreśliła, że nasiliły się bóle przeciążeniowe stawów kręgosłupa i kolanowych będące następstwem patologicznej otyłości. Porusza się przy pomocy kul. Z powodu lęków depresyjnych nie może sama poruszać się ani też sama być w domu. Nadciśnienie w każdej chwili może doprowadzić do zawału. Na podstawie takich argumentów wniosła w sposób dorozumiany o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie prawa do dochodzonego świadczenia.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 17 listopada 2014 r. oddalił odwołanie.

Sąd ten ustalił, że wnioskodawczyni B. N. urodziła się w dniu (...) Sąd Apelacyjny w Poznaniu wyrokiem z dnia 15.11.2006 r. przyznał jej prawo do renty socjalnej od 1.12.2003 r. do 30.06.2008 r. Świadczenie to pobierała do 30.06.2013 r. W dniu 3 czerwca 2013 r. złożyła wniosek o ponowne ustalenie prawa do niego.

Zgodnie z treścią art. 15 ustawy z dnia 27.06.2003 r. o rencie socjalnej w sprawach nieuregulowanych w tej ustawie stosuje się między innymi art. 61 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Przepis ten stanowi, że prawo do renty, które ustało z powodu ustąpienia niezdolności do pracy, podlega przywróceniu, jeżeli w ciągu 18 miesięcy od ustania prawa do renty ubezpieczony ponownie stał się niezdolny do pracy.

Rozpoznając odwołanie Sąd Okręgowy na okoliczność ustalenia czy wnioskodawczyni B. N. jest całkowicie niezdolna do pracy dopuścił dowód z opinii biegłych z zakresu diabetologii i psychiatrii. Biegli lekarze po przeprowadzeniu badania ubezpieczonej oraz dokonaniu analizy dokumentacji medycznej rozpoznali u niej cukrzycę, otyłość, nadciśnienie tętnicze, hipertrójglicerydemię, mieszane zaburzenia depresyjne i lękowe a także osobowość o nieprawidłowych cechach. Taka osobowość sprzyja przyjmowaniu postawy roszczeniowej, negatywnie nastawionej do wszelkich zmian i propozycji w leczeniu. Nie podjęła psychoterapii, a leki bierze nieregularnie. Nic nie zrobiła, aby zdobyć zawód. Nie ma żadnej psychozy. Cukrzyca jest leczona doustnymi lekami przeciwcukrzycowymi. Choroba nie spowodowała przewlekłych powikłań narządowych. W ocenie obu biegłych lekarzy wnioskodawczyni nie jest całkowicie niezdolna do pracy.

Na skutek zgłoszonych przez odwołującą zastrzeżeń Sąd pierwszej instancji dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu kardiologii. Biegły kardiolog rozpoznał u niej dodatkowo nadciśnienie tętnicze i stan hemodynamiczny. Zdaniem biegłego nadciśnienie jest dobrze kontrolowane. Badana jest bez cech jawnej niewydolności krążeniowej. Nie ma również udokumentowanej istotnie upośledzonej rezerwy wieńcowej. Nie ma obecnie ograniczeń do zarobkowania z przyczyn kardiologicznych zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami.

W ocenie Sądu Okręgowego obie opinie były przekonujące, gdyż sporządzili je odpowiedni specjaliści. Przedstawili w nich w sposób jasny przyczyny nieuznania B. N. za całkowicie niezdolną do pracy. Zdaniem Sądu odwołująca nie podważyła tych dowodów ani też nie przedstawiła nowych. W jej przypadku dalsze pobieranie renty socjalnej uzależnione było tylko od udowodnienia, że jest nadal całkowicie niezdolna do pracy.

Mając powyższe w uwadze Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalił odwołanie.

Apelację od wyroku wniosła wnioskodawczyni B. N.. Nie wskazując na konkretne zarzuty podniosła, iż w ocenie biegłych diabetologa, psychiatry i kardiologa nie jest całkowicie niezdolna do pracy i na podstawie tych opinii Sąd bezpodstawnie stwierdził, że jej osobowość sprzyja przyjmowaniu postawy roszczeniowej i jest negatywnie nastawiona do wszelkich zmian i propozycji w leczeniu. Apelująca zarzuciła biegłym i Sądowi, iż nie wyrazili swojej opinii w zakresie tego, iż nie może poruszać się bez pieluch, bielizny i ubrań na zmianę, gdyż cierpi na nietrzymanie moczu i stolca. Wskazując na powyższe okoliczności wносиła o powołanie nowych biegłych odpowiednich specjalności.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja wnioskodawczyni nie zasługuje na uwzględnienie.

Rozpoznając niniejszą sprawę Sąd Okręgowy, dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i prawnych oraz przez ich pryzmat dokonał słusznych wywodów w przedmiocie prawa B. N. do renty socjalnej na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 982). Sąd Apelacyjny w całości podziela i przyjmuje za własne ustalenia faktyczne oraz wykładnię przepisów.

Renta socjalna uregulowana w ustawie z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej ma charakter świadczenia zabezpieczającego, a jej celem jest kompensowanie braku możliwości nabycia uprawnień do świadczeń z systemu ubezpieczenia społecznego ze względu na to, że całkowita niezdolność do pracy powstała przed wejściem na rynek pracy. Zgodnie z art. 4 ust. 1 tej ustawy, świadczenie to przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało przed ukończeniem 18 roku życia; w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej - przed ukończeniem 25 roku życia; w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Osobie, która spełnia warunki określone w ust. 1, przysługuje: renta socjalna stała - jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest trwała; renta socjalna okresowa - jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest okresowa.

Jednym z warunków przyznania prawa do renty socjalnej jest istnienie u osoby ubiegającej się o takie świadczenie całkowitej niezdolności do pracy. Pojęcie niezdolności do pracy i jej rodzaje zdefiniowane zostały w art. 12 oraz art. 13 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r. poz.1440), do których odsyła art. 15 pkt 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 roku o rencie socjalnej. Stosownie do tego przepisu niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania tej zdolności po przekwalifikowaniu, przy czym niezdolność jest całkowita, gdy oznacza utratę możliwości wykonywania jakiegokolwiek pracy. Z kolei w myśl 13 ust. 1 powyższej ustawy przy ocenie stopnia i przewidywanego okresu niezdolności do pracy oraz rokowania co do odzyskania zdolności do pracy uwzględnia się: stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji oraz możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne. Stanowiąc o całkowitej niezdolności do pracy, ustawodawca w art. 12 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, posłużył się określeniem "jakakolwiek praca". Dokonując analizy pojęcia "całkowita niezdolność do pracy" należy brać pod uwagę zarówno kryterium biologiczne (stan organizmu dotkniętego schorzeniami naruszającymi jego sprawność w stopniu powodującym całkowitą niezdolność do jakiegokolwiek pracy), jak i ekonomiczne (całkowita utrata zdolności do zarabkowania wykonywaniem jakiegokolwiek pracy) - art. 12 i 13 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 maja 2010 r., II UK 353/09, Legalis nr 317018). Osobą całkowicie niezdolną do pracy jest zatem osoba, która spełnia oba te kryteria, a więc jest dotknięta upośledzeniem biologicznym i ekonomicznym.

Wnioskodawczyni B. N. w okresie od 1 grudnia 2003 r. do 30 czerwca 2013 r. był uprawniona do renty socjalnej. W dniu 3 czerwca 2013 r. złożyła wniosek o ponowne ustalenie prawa do tego świadczenia. Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było ustalenie, czy wnioskodawczyni jest nadal osobą całkowicie niezdolną do pracy, a więc czy spełnia przesłanki do przyznania jej renty socjalnej na dalszy okres.

Nie ulega wątpliwości, iż ustalenie niezdolności do pracy w zasadzie nie jest możliwe ani dopuszczalne bez odwołania się do wiadomości specjalnych w rozumieniu art. 278 § 1 k.p.c. Uzyskanie wiadomości specjalnych w świetle tego przepisu wymagało zatem zasięgnięcia opinii biegłych lekarzy właściwych specjalności w celu oceny stanu zdrowia wnioskodawczyni z punktu widzenia możliwości wykonywania pracy zarobkowej. Tak też uczynił Sąd Okręgowy dopuszczając w sprawie dowód z opinii biegłych lekarzy z zakresu diabetologii i psychiatrii, a następnie dowód z opinii biegłego kardiologa. Pierwszy zespół biegłych lekarzy z zakresu diabetologii i psychiatrii uznał, że rozpoznane u odwołującej schorzenia tj. cukrzyca, otyłość, nadciśnienie tętnicze, hipertrójglicydemia, mieszane zaburzenia depresyjne i lękowe, osobowość o nieprawidłowych cechach nie czynią jej całkowicie niezdolną do pracy zarobkowej. Uzasadniając swoje stanowisko biegli wskazali, że istniejąca u odwołującej nieprawidłowa osobowość sprzyja przyjmowaniu przez nią postawy roszczeniowej, negatywnie nastawionej do wszelkich zmian i propozycji w leczeniu. Biegli podkreślili, że odwołująca do chwili obecnej nie podjęła psychoterapii, a leki bierze nieregularnie. Pomimo licznych skarg, wnioskodawczyni nie bierze pod uwagę leczenia szpitalnego (ostatnia hospitalizacja 5 lat temu). Biegli wskazali, że wnioskodawczyni nie podejmuje też starań w zdobyciu zawodu. Ponadto biegli aktualnym badaniem nie stwierdzili objawów sugerujących istniejącą bądź przebytą psychozę. Cukrzyca jest leczona doustnymi lekami przeciwcukrzycowymi, niedostatecznie wyrównana, bez przewlekłych powikłań narządowych (k. 26-27).

W kolejnej opinii w sprawie, biegły kardiolog również uznał, że rozpoznane u odwołującej schorzenia kardiologiczne nie powodują u odwołującej całkowitej niezdolności do pracy. W uzasadnieniu opinii biegły podkreślił, iż dobrze kontrolowane nadciśnienie tętnicze z współistniejącą dużą nadwagą wymagają odpowiedniej profilaktyki okresowej kontroli i przyjmowania leków kardiologicznych, ale nie powodują całkowitej niezdolności do pracy.

Biegły nie stwierdził u ubezpieczonej cech jawnej niewydolności krążeniowej jak też stwierdził, iż odwołująca nie udokumentowała istotnie upośledzonej rezerwy wieńcowej (k. 53-54).

Skarżąca w wywiedzionej apelacji nie podnosi konkretnych zarzutów, jednak z uzasadnienia apelacji wynika, iż kwestionuje dokonaną przez Sąd I instancji ocenę zgromadzonych w sprawie dowodów, w szczególności kwestionując opinie biegłych diabetologa, psychiatry i kardiologa. Zgodnie art. 233 § 1 k.p.c. Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego zebranego w sprawie. Sąd Apelacyjny nie dopatrywał się w postępowaniu Sądu Okręgowego naruszenia tego przepisu. Zdaniem Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy prawidłowo ocenił zgromadzony materiał dowodowy i trafnie ustalił, że schorzenia występujące u B. N. nie czynią jej całkowicie niezdolną do pracy zarobkowej. Dokonana przez Sąd Okręgowy ocena zebranego materiału dowodowego jest zgodna z zasadami doświadczenia i logicznego rozumowania. Podkreślić należy, że oceny stanu zdrowia wnioskodawczyni dokonali biegli z zakresu psychiatrii, diabetologii i kardiologii. Wnioski tych opinii były zgodne i jednoznaczne, iż rozpoznane u wnioskodawczyni schorzenia nie powodują u odwołującej całkowitej niezdolności do pracy. Sąd Apelacyjny podziela wnioski tychże biegłych, uznając, iż stanowcze konkluzje zostały wywiedzione z wyników badania przedmiotowego wnioskodawczyni oraz z wnikliwej analizy dokumentacji medycznej. Opinie biegłych są wyczerpujące i odnoszą się do wszystkich postawionych w tezie dowodowej pytań, a sposób formułowania wniosków nie budzi wątpliwości natury logicznej. Ponadto opinie biegłych zostały sporządzone przez specjalistów, posiadających gruntowną wiedzę z zakresu swoich specjalności oraz długoletnie doświadczenie zawodowe. Stąd, w ocenie Sądu II instancji, ocena stanu zdrowia odwołującego została dokonana w sposób pełny i kompleksowy. Zważyć przy tym należy, że specyfika oceny dowodu z opinii biegłego wyraża się w tym, że sfera merytoryczna opinii kontrolowana jest przez Sąd, który nie posiada wiadomości specjalnych, w istocie tylko w zakresie zgodności z zasadami logicznego myślenia, doświadczenia życiowego i wiedzy powszechnej. W ocenie Sądu drugiej instancji wszystkie opinie biegłych zawierają szczegółowe, logiczne i przekonujące uzasadnienie braku podstaw do uznania wnioskodawczyni za osobę całkowicie niezdolną do pracy.

Podkreślić należy, że Sąd zobligowany jest opierać swoje ustalenia na wnioskach płynących z treści opinii biegłych sporządzonych w sprawie. Nie może w tym zakresie dokonywać ustaleń sprzecznych z ustaleniami biegłych sądowych. W orzecznictwie sądowym przyjmuje się jednoznacznie, że ocena niezdolności do pracy z medycznego punktu widzenia wymaga wiadomości specjalnych i Sąd nie może - wbrew opinii biegłych - opierać ustaleń w tym zakresie na własnym przekonaniu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2010 roku w sprawie o sygn. akt II UK 191/09, LEX numer 590238). Zatem twierdzenia wnioskodawczyni, iż nie jest ona w stanie wykonywać pracy zarobkowej należało ocenić jako subiektywną ocenę swego stanu zdrowia.

Odnosząc się do twierdzeń apelującej stwierdzić należy, że Sąd Apelacyjny nie kwestionuje faktu, że wnioskodawczyni cierpi na rozpoznane przez biegłych lekarzy schorzenia. Jednakże, jak zgodnie wskazali biegli lekarze, ich stopień zaawansowania nie powoduje u odwołującej całkowitej niezdolności do pracy. Sam fakt istnienia określonych schorzeń nie przesądza jeszcze o istnieniu z tego tytułu niezdolności do pracy. Przesłanką istnienia niezdolności do pracy jest stwierdzenie, że w obecnym stanie zdrowia ubezpieczonej nastąpiła utrata zdolności do jakiegokolwiek pracy (całkowita niezdolność do pracy). Nie można też pominąć, iż wnioskodawczyni dotychczas miała przyznawaną rentę socjalną okresową, a zatem z medycznego punktu widzenia istniały realne prognozy odnośnie możliwości powrotu na rynek pracy. Fakt, że odwołująca nie poczyniła żadnych kroków w celu uzyskania wykształcenia czy też zdobycia zawodu nie oznacza, że nie może podjąć pracy zarobkowej.

Reasumując, Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu Okręgowego, iż sporządzone w sprawie opinie biegłych lekarzy były wiarygodne i miarodajne do czynienia ustaleń w sprawie. Przedstawione stanowiska biegłych lekarzy stwierdzają jednomyślnie, iż wnioskodawczyni nie jest aktualnie osobą całkowicie niezdolną do pracy zarobkowej. Stąd też słusznie Sąd Okręgowy uznał, iż nie spełnia ona wszystkich przesłanek z art. 4 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 roku o rencie socjalnej, warunkujących przyznanie prawa do tego świadczenia na dalszy okres.

W takim stanie rzeczy, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację.